

Sienten viljely osana luomumetsätaloutta

Henri Vanhanen

Vanhempi tutkija, Luonnonvarakeskus (Luke), JOENSUU

029 532 6609, henri.vanhanen@luke.fi

https://www.researchgate.net/profile/Henri_Vanhanen2

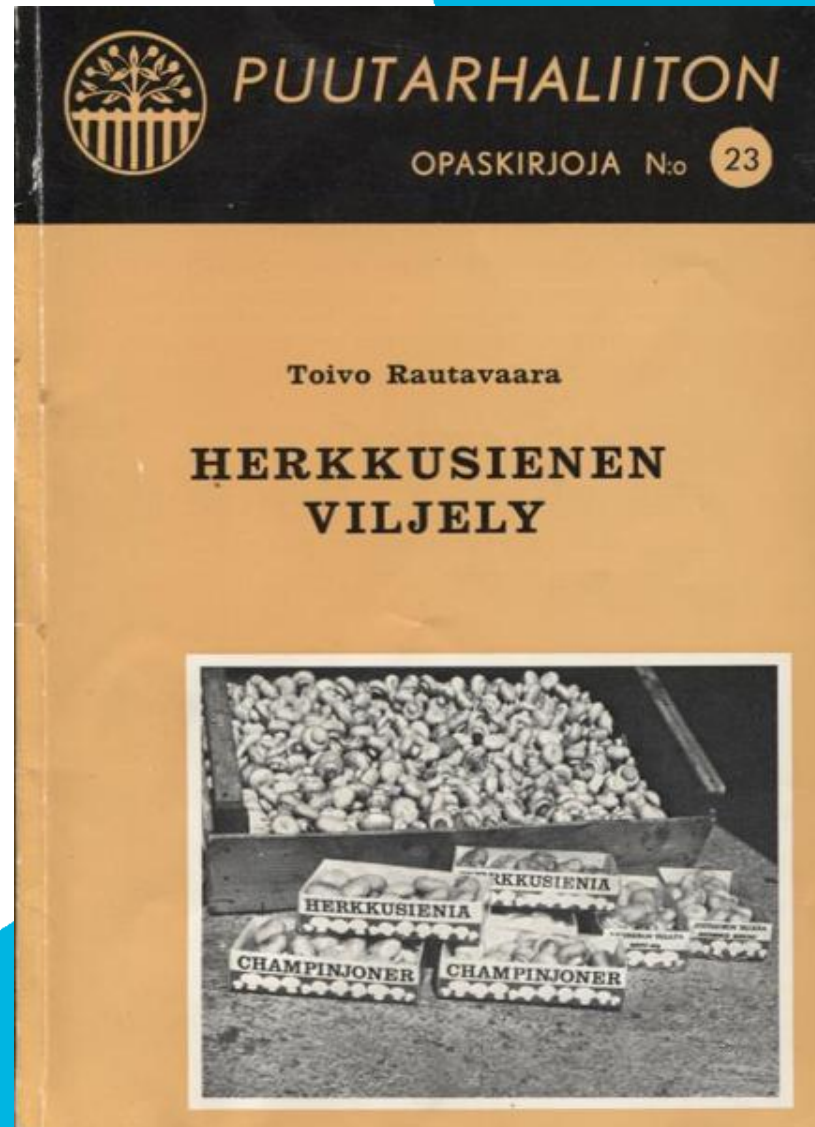

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Historian havinaa

- Suomalainen kaupallinen sientenviljely otti ensi askeleensa 1940-luvulla
- Kehitys oli alkanut jo 1600-luvun Ranskassa
- Menetelmät pula-ajan Suomeen rantautti Toivo Rautavaara tavoitteenaan ruokaturvan parantaminen

Historian havinaa

- Kiinassa jo 600-luvulla Juudaksenkorvan (*Auricularia auricula-judae*) viljelyä
- Nykyään viljeltäviä lajeja on jo useita kymmeniä
- Moni näistä on otettu viljelyyn 1900-luvulla

Metsät nähtävä moninaisemmin

- Suomessa sienten viljely on keskittynyt intensiiviseen ja suuria investointeja vaativaan hallikasvatukseen
- ... mutta potentiaalia sienten ekstensiiviviljelyyn löytyy Suomesta huomattavissa määrin etenkin runsaan metsävarannon vuoksi
- Sienten viljelyn kytkeminen metsänhoitokäytäntöihin voi olla myös taloudellisesti merkittävä mahdollisuus metsänomistajille

Sienten viljely agrometsätalouden toimenpiteenä?

- Sekä ruokasienten että nk. erikoissienten **markkinat ovat huomattavat!!!**
- Pelkästään erikoissienten maailmanmarkkinakoon arvioksi on esitetty **18-24 miljardia USD!!!**
- Sienten viljely agrometsätalouden toimenpiteenä voisi tuoda monelle metsänomistajalle huomattavan lisätulon ja pienmetsänomistajille muodostua jopa päätuloksi metsäomistuksistaan

Raharääseikkö – pakurinviljely hanke 2012-2014

Pakurikäöpä (*Inonotus obliquus*)

- Pohjoisella pallonpuoliskolla tavattava lehtipuiden lahottajasieni.
- Iskeytyy itiöiden välityksellä isäntäpuun haavaumakohtiin, rihmasto kasvaa puuainekseen. Sienen ja puun kamppailusta puun pinnalle syntyy reaktiokasvain, pakuri.
- Puun kuoltua kasvattaa itiöemän, josta itiöt leviävät tuulen mukana.
- Pakuri monivuotinen, itiöemä muodostuu vain kerran.

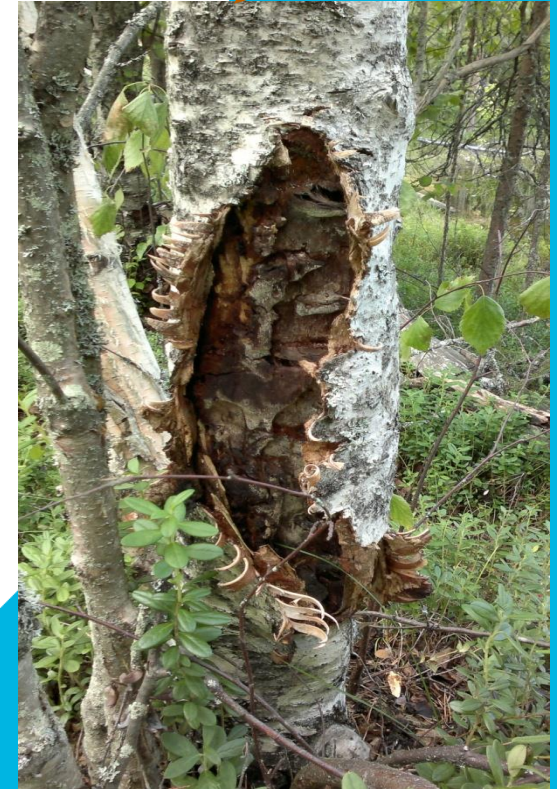
Biologia

Pakurikäävän itiöt iskeytyvät vioittuneeseen koivuun

Pakurikäätä muodostaa pakuriksi kutsuttuja kasvaimia

Kanelinruskea/harmaa itiöemä muodostuu vasta puun kuoltua

Tikka tee – 1930- luvulla Suomen suurimman margariinituottajan tuottamana

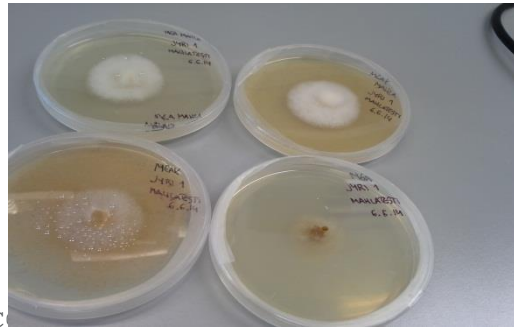
Uusi aika, uudet tuotteet

Hankkeen tavoitteet

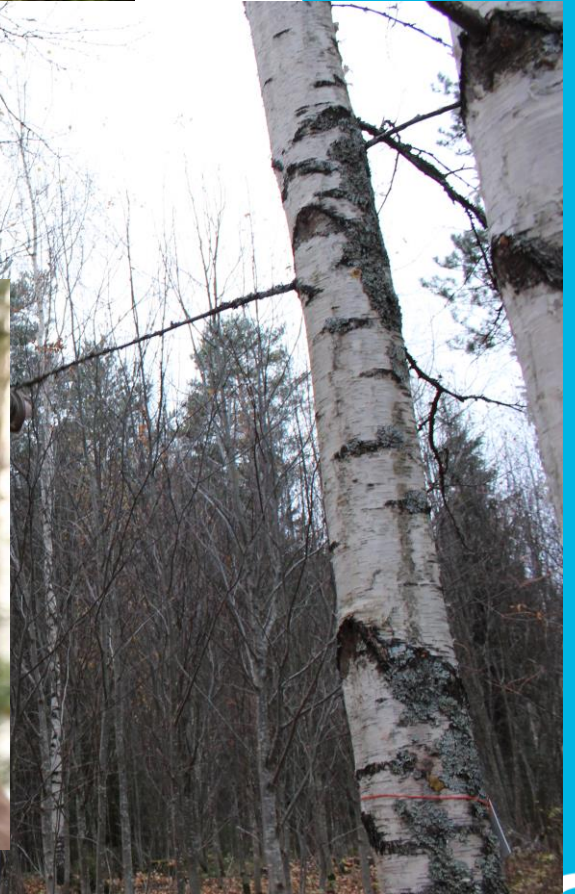
- ✿ Pakurinviljelyn kehittäminen suunnitelmallista ja laajamittaista tuotantoa varten.
- ✿ Laadunvalvontamenetelmien ja tuoteturvallisuuden kehittäminen.
- ✿ Yhteistyö sidosryhmien kanssa myynti- ja markkinointiverkoston rakentamiseksi ja matalan teknologian jalostuksen kehittäminen.
- ✿ Metsätaloudelliselta arvoltaan vähäisten kitu- ja joutomaiden hyödyntämisen edistämistä luonnontuotteiden tuotantoalueina.

Tutkimuksesta viljelyyn

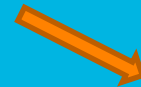
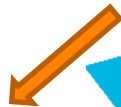


```
AAATGGC
CTACCCAGAAACCCTTTGTGAATTATACCAAACC
GTTGCCCTCGGCA
TTAGCTGAATCTTTTCAAGGGATTCCCTTTTTTCT
TCGGAGAAAAGGAGCAGGCTGGCCGGTGGCCCTAT
AAACTCTTATTG
TTAAAAATAGTACTCTGAGTAAAACAACTATAAAT
GAATCAAAACTTTCAACAACGGATCTCTTGGTTC
TGGCATCGATGA
AGAACGCAGCGAAATGCGATAAGTAATGTGAATT
GCAGAAATTCAGTGAATCATCGAATCTTTGAACGC
ACATTGCGCCCG
```


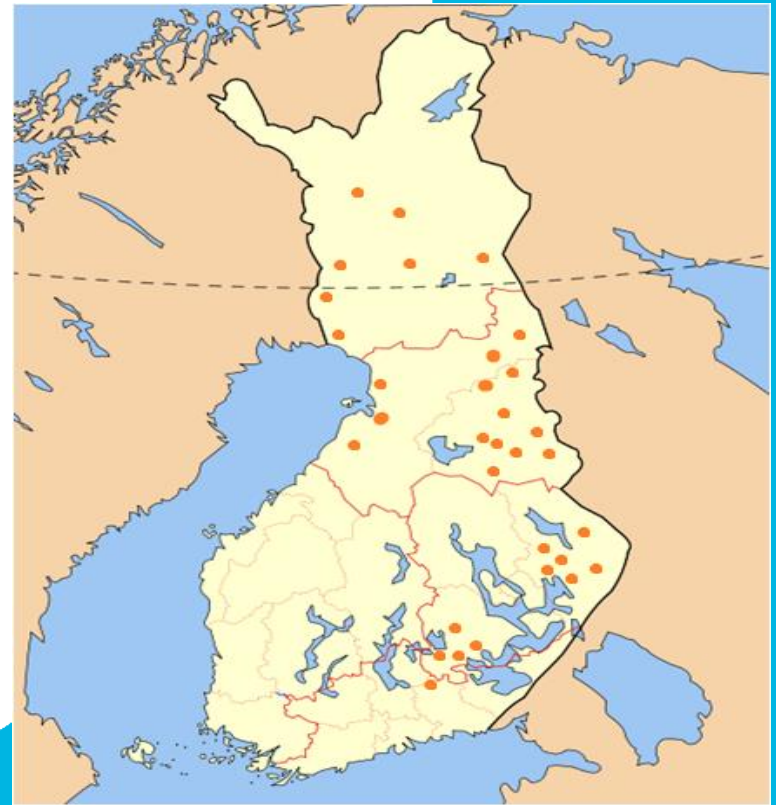

Tutkimuksesta käytäntöön

Raharääseikkö-tilanne

- Kiinnostus valtavaa, yli 200 hankkeeseen ilmoittautunutta tilaa
- 32 tilalle perustettu koeviljelmä.
- 1200 runkoa, 6400 ymppäystä.
- Ymppäyksien seuranta.

Pakurinviljelyn onnistuminen

2014 - ka. 75%
ymppäyksistä onnistui –
sieni lähti kasvamaan

2014 - ka. 60%
ymppäyksistä näkyi
alkavaa
pakurikasvaimen kasvua

2016 – tarkastus
käynnissä kuinka
monesta ympäyksestä
pakurikasvaimia ja
kuinka suuria

Saatteeksi

- Pakurisadon määrä selviää vasta korjuuvaiheessa noin 3-5 vuoden päästä, siihen asti tuottavuutta vaikea arvioida tarkasti.
- Suunnitelmallinen ja laajamittainen tuotanto edellyttää tutkimusta, innovointia, yrittäjyyttä, yhteistyötä sekä “luovaa hulluutta”.
- Myös muut viljeltävät arvosienet otettava huomioon – ne voivat muodostaa täysin **LUOMU tuotantosuunnan** metsänomistajille

Kuva: Reishiä eli lakkakääpää kuusen kannolla Lounais-Suomessa (M. Kulmala)

Obs – Vældigt vigtigt!

- Uusien tuotteiden kehittäminen ja suunnitelmallinen markkinointi

Lähde: HS 14.04.2011 – Fingerpori, Pertti Jarla

Pro Pakuri Finland ry

- Tuottaja- ja edunvalvonta yhdistys metsänomistajille jotka ovat aloittaneet tai harkitsevat erikoissienten tuotannon aloittamista omassa metsässään
  - Yhdistys määrittelee ja kehittää tuotteisiin liittyvää elinkeinotoiminnan sisältöä ja näin toimii alan verkostoitumis-, jakelu-, vienti- ja viranomaisyhteistyössä keskeisenä toimijana
  - Hankkii jäsenetuja yhdistyksen jäsenille sekä hakee ennakkopäätöksiä verotuksesta viljelijöille

PJ Hannu Piispanen
Sihteeri Heikki Rinkinen
(propakuri@gmail.com)

Tattista ja kiitos mielenkiinnostanne